

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Να απαντήσετε σε **όλες** τις ερωτήσεις.

ΜΕΡΟΣ Α': ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 70)

ΜΕΡΟΣ Α': ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

(μονάδες 30)

Δεοντολογία

{...} Ο Τύπος έχει το ύψιστο καθήκον να πληροφορεί και να ενημερώνει το λαό πάνω σε όσα συμβαίνουν. Πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά, επιστημονικά, αθλητικά, κτλ. γεγονότα περιγράφουν οι εφημερίδες, για να φτάσουν μέχρι τον αναγνώστη, που πρέπει να ενημερωθεί. Να ξέρει πού πηγαίνει ως άτομο, ως «πολιτικό όν» ως μέλος κάποιας κοινωνικής ομάδας. Να ενημερώνεται, για να μπορεί να επιλέγει τους ηγέτες που θα τον κυβερνήσουν και που θα πρέπει να έχουν ως στόχο να κάνουν τη ζωή του καλύτερη. Το υπέρτατο αυτό, όμως, καθήκον ασκείται με τους κανόνες τους ίδιους που ασκείται το εμπόριο οποιουδήποτε είδους. Η εφημερίδα είναι ένα εμπορεύσιμο είδος που παράγεται από μια βιομηχανική επιχείρηση. Και την έχουν κατατάξει σ' αυτή την κατηγορία, γιατί για την έκδοσή της απαιτεί κεφάλαια και τεχνικά μέσα για την παραγωγή της. Έτσι αυτόματα ο Τύπος γίνεται υπόθεση στην οποία επιτρέπεται η συναλλαγή. Πάύει να είναι λειτούργημα.

{...} Το πρώτο λάθος: χαρακτηρίζουμε τον Τύπο λειτούργημα, χωρίς να του έχουμε δώσει τις δυνατότητες να είναι. Το δεύτερο λάθος: θέλει η πολιτική εξουσία έναν Τύπο **ανεξάρτητο**, αλλά στο βαθμό που δε θίγει την ίδια.

{...} Είναι φανερό η προσπάθεια που γίνεται καθημερινά σε εφημερίδες για να **διογκωθεί** η πραγματικότητα, για να διαστρεβλωθεί η είδηση. Άλλος έχει στόχο την αύξηση της κυκλοφορίας. Άλλος το παιχνίδι με την πολιτική εξουσία, για να εξασφαλίσει για άλλες επιχειρήσεις του αναθέσει έργων, προμηθειών, συναλλαγών. Είναι οι περιπτώσεις που η **αντιδεοντολογική** τακτική αποτελεί κακούργημα και εξαφανίζει κάθε ίχνος δεοντολογίας. Ποιος μπορεί να σταματήσει έναν τέτοιο κατήφορο; Για όλα τα πράγματα υπάρχουν λύσεις. Αρκεί η θέληση. Η δημοσιογραφική θέληση πρώτα και η πολιτική θέληση μετά.

{...} Η κατασκευή μιας είδησης είναι **ευδιάκριτη**, αν προσέξει ο αναγνώστης. Φτιάχνεται μια πρώτη παράγραφος εντυπωσιακή, με κάποιο αμυδρό επιχείρημα, ούτε καν στοιχείο μπορεί να το θεωρήσει κανείς, και ακολουθεί κείμενο με πηγές «έγκυρους κύκλους», «το περιβάλλον του πρωθυπουργού», «κύκλους προσκείμενους στον υπουργό», «κύκλους του κόμματος», κτλ. Ή προβλέπονται μελλοντικές εξελίξεις με την πρόταξη της φράσης «διασταυρωμένες

πληροφορίες αναφέρουν». Όταν δεν υπάρχει κάτι σημαντικό, επιστρατεύονται φανταστικές πηγές. Η μεγάλη προσπάθεια, λοιπόν, γίνεται στην πρώτη παράγραφο. Σ' αυτή θα δοθεί όλο το «μεγαλείο» της **πλαστής** είδησης.

{...} Υπάρχουν εφημερίδες που σ' αυτή την πρώτη παράγραφο εξαντλούν το σχόλιο της ημέρας. Προτάσσουν μια σχολιογραφική φράση, που δεν αντλείται από την ειδησεογραφία. Η μίξη του σχολίου και του γεγονότος είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο. Ο αναγνώστης **καλείται** να πληροφορηθεί το γεγονός μέσα από το συμπέρασμα του δημοσιογράφου. Γιατί το συμπέρασμα και η ανάλυση είναι **αναγκαία**. Αλλά, όταν **προτάσσονται** των στοιχείων της είδησης, τότε η εφημερίδα υποτιμά τη νοημοσύνη του αναγνώστη. Όχι σπάνια, χρησιμοποιούνται μερικά μόνο στοιχεία. Όσα **ενισχύουν** το συμπέρασμα που θέλουμε. Τα άλλα, τα ασύμφορα, αποσιωπώνται. Η ίδια λογική ακολουθείται στους τίτλους. Συχνά είναι συμπέρασμα, δεν αποδίδουν τα γεγονότα. Η επιστροφή στην πραγματική δεοντολογική γραμμή, επιβάλλει το διαχωρισμό γεγονότος και σχολίου. Το συμπέρασμα; Η δημοσιογραφική ερμηνεία, η επεξήγηση, η ανάλυση ενός γεγονότος ή μιας δέσμης ομοειδών πληροφοριών, είναι μοιραίο και αναγκαίο να δοθούν. Όμως δεν πρέπει να αναμειχθούν με την πραγματικότητα ή να προταχθούν από πραγματικά στοιχεία του ρεπορτάζ.

{...} Πολλές φορές οι διάφοροι φορείς εξουσίας διοχετεύουν στον Τύπο ψεύτικες πληροφορίες, για να πετύχουν άλλους στόχους, άγνωστους στο δημοσιογράφο και στον αναγνώστη. Μερικές από τις συνηθισμένες, τέτοιου είδους πληροφορίες, δίνονται συχνά στη διάρκεια απεργιών. Οι δηλώσεις μιλούν για «σπάσιμο» της απεργίας ή αποτυχία. Η δημοσίευση τέτοιων «πληροφοριών» έχει στόχο να κάμψει απεργούς που **αμφιταλαντεύονται** ή δεν αντέχουν οικονομικά. Το ίδιο συμβαίνει και σ' άλλους τομείς. Ο Τύπος σ' αυτή την περίπτωση μεταβάλλεται σε όργανο συμφερόντων. Ακόμη κι αν αυτά τα συμφέροντα είναι μιας νόμιμης κυβέρνησης, δεν παύει να είναι αντιδεοντολογική μια τέτοια τακτική. Όταν μεταδίδονται πληροφορίες σκοπιμότητας από το δημοσιογράφο, είναι αυτονόητο ότι έχει ξεφύγει και ο ίδιος και η εφημερίδα του από τη δεοντολογική γραμμή. Γιατί δεοντολογία πριν απ' όλα σημαίνει αλήθεια.

(Λυκούργος Κομίνης, *Η κρίση του ελληνικού Τύπου*, Αθήνα, 1985).

I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

I.1. Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω κείμενο, να γράψετε περίληψη έκτασης 100- 120 λέξεων. Το κείμενό σας πρόκειται να δημοσιευθεί σε στήλη του περιοδικού του σχολείου σας.

(μον. 8)

I.2. «Η εφημερίδα είναι ένα εμπορεύσιμο είδος που παράγεται από μια βιομηχανική επιχείρηση. Και την έχουν κατατάξει σ' αυτή την κατηγορία, γιατί για την έκδοσή της απαιτεί κεφάλαια και τεχνικά μέσα για την παραγωγή της. Έτσι αυτόματα ο Τύπος γίνεται υπόθεση στην οποία επιτρέπεται η συναλλαγή. Πάύει να είναι λειτούργημα»:

Να γράψετε μία παράγραφο 60 -80 λέξεων, σχολιάζοντας την πιο πάνω άποψη που διατυπώνει ο συγγραφέας.

(μον. 3)

I.3. «Για όλα τα πράγματα υπάρχουν λύσεις. Αρκεί η θέληση. Η δημοσιογραφική θέληση πρώτα και η πολιτική θέληση μετά»:

Ποια σχέση αντιλαμβάνεστε πως θα έπρεπε να είχε ο Τύπος και η πολιτική (τα κόμματα) και τι συμβαίνει στην πράξη; Να γράψετε μία παράγραφο 60-80 λέξεων, αναπτύσσοντας την παράγραφο με Σύγκριση-Αντίθεση.

(μον.3)

II. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 16)

A. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΛΟΓΟΥ

II.A.1 α) Να εντοπίσετε ένα (1) ασύνδετο σχήμα στην πρώτη(§1^η) παράγραφο. Να εξηγήσετε ποια είναι η λειτουργία του ασύνδετου σχήματος στο κείμενο.

β) Ποιος είναι ο ρόλος των εισαγωγικών στη λέξη «μεγαλείο» της τέταρτης (§4^{ης}) παραγράφου του κειμένου;

(μον. 2)

Π.Α.2. Να δώσετε **δύο (2)** χαρακτηρισμούς για το ύφος του κειμένου και να τους αξιολογήσετε σε σχέση με τον σκοπό του συγγραφέα. **(μον.2)**

Π.Α.2. Να αναγνωρίσετε **έναν (1) τρόπο ανάπτυξης** της έκτης (§6^{ης}) παραγράφου και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από την παράγραφο. **(μον. 2)**

Β. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

Π.Β.1. Να ξαναγράψετε τις πιο κάτω φράσεις αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμés τους, χωρίς να αλλάξετε το νόημα των φράσεων και τον γραμματικό τύπο των λέξεων. **(μον. 2)**

- α) Σ' αυτή θα δοθεί όλο το «μεγαλείο» της πλαστής είδησης.
β) Όσα ενισχύουν το συμπέρασμα που θέλουμε.

Π.Β.2. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις, διατηρώντας τον γραμματικό τους τύπο. **(μον. 4)**

- α) ανεξάρτητο
β) προτάσσονται
γ) ευδιάκριτη
δ) αναγκαία

Π.Β.3. Για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις να γράψετε ένα **παράγωγο ουσιαστικό** και ένα **επίθετο**. **(μον.2)**

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
Διογκωθεί		
καλείται		

Π.Β.4. Να σχηματίσετε με το πρώτο (α') συνθετικό των πιο κάτω λέξεων, μία νέα σύνθετη λέξη. **(μον.2)**

- α) αντιδεοντολογική
β) αμφιταλαντεύονται

-ΤΕΛΟΣ -